

סיכומי הדף היומי

מחודדים ת"ר ושונתם שיהיו דברי תורה בפ"ך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פייגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשר ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

הלימוד בעלון זה לע"נ מייסד ומקים "סיכומי הדף היומי - מחודדים" הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל נלב"ע בצפרא דשבתא לסדר "בקרובי אקדש" כ"ו ניסן תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת לך-לך-וירא - י"א מרחשוון תשע"ט

דף ע"א ע"א

העומר מתיר בהשרשה - שאם השריש קודם לעומר העומר מתירו, אע"פ שלא גדל כלום, שנאמר 'אשר תזרע' משעת זריעה. אבל אם לא השריש אינו ניתר, שנאמר 'בשדה'.

קוצרין בית השלחין שבעמקים לפני העומר אבל לא גודשין - שכתוב אחד אומר 'וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר', ומשמע שיותר לקצור לפני העומר, וכתוב אחד אומר 'ראשית קצירכם אל הכהן', הא כיצד? ממקום שאתה מביא אי אתה קוצר, ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר. אנשי יריחו קוצרין ברצון חכמים וגודשין שלא ברצון חכמים, ולא מיחו בידם.

קוצר לשחת ומאכיל לבהמה - לרבי יהודה כשמתחיל עד שלא הביא שלישי, (ודוקא כשקוצר לבהמה, אבל לא יקצור לאדם, ש'אימתי' של רבי יהודה בא לפרש דברי ת"ק ולא לחלוק עליו. ע"ב.) ולר"ש אף משהביא שלישי. וקוצרים מפני נטיעות שלא יפסדו, מפני בית האבל ומפני ביטול בית המדרש שיהא להם מקום פנוי לישב. ולא יעשה אותן כריכות (אלומים קשורים), אבל מניחין צבתים (בלא קישור).

מצות העומר לבא מן הקמה - לא מצא יביא מן העמרים. מצותו לבא מן הלח, לא מצא יביא יבש. מצותו לקצור בלילה, נקצר ביום כשר. ודוחה את השבת.

ששה דברים עשו אנשי יריחו - לרבי מאיר, שלשה ברצון חכמים: מרכיבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין לפני העומר. ושלשה שלא ברצון חכמים: גודשין לפני העומר, ומתירין גמזיות של הקדש של חרוב ושל שקמה, ופורצין פרצות בגנותיהן ובפרדסותיהן להאכיל נשר לעניים בשני בצורת בשבתות ובימים טובים. ולרבי יהודה אלו ואלו שלא ברצון חכמים, על שלשה לא מיחו בידם: מרכיבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וגודשין לפני העומר. ועל שלשה מיחו בידם: מתירין גמזיות של הקדש של חרוב ושל שקמה, ופורצין פרצות בגנותיהן ובפרדסותיהן כדי להאכיל נשר לעניים בשני בצורת בשבתות ובימים טובים, ונותנים פאה לירק.

דף ע"א ע"ב

ואלו מפסיקין לפאה: הנחל, והשלולית, ודרך היחיד, ודרך הרבים, ושביל הרבים, ושביל היחיד הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים, והבור, והניר, וזרע אחר.

הקוצר לשחת - לחכמים אין מפסיק אלא א"כ חרש מקום הקרחה ונעשה שדה ניר, ולרבי מאיר מפסיק. ודוקא שלא הביא שלישי, אבל אם הביא שלישי מודה רבי

מאיר שאם חרש מפסיק, ואם לא אינו מפסיק. וכן אמרו בברייתא שאם אכלה חגב קרסמוה נמלים שברתהו הרוח הכל מודים שאם חרש מפסיק ואם לא חרש אינו מפסיק, והיינו כשהביא שלישי.

למסקנת הגמרא רבי מאיר בשיטת רבי עקיבא רבו אמרה - שסובר שגם הקוצר שחת לאדם לא חשוב קצירה. ואע"פ שרבי עקיבא סובר שגם לאחר שהביא שלישי לא חשוב קצירה (לרבי יוחנן שמחייב רבי עקיבא גם כשמנמר לאוצר), רבי מאיר סובר כמותו כשלא הביא שלישי, וחולק עליו כשהביא שלישי.

המנמר שדה, שקוצר שורה ומניח שורה, ושייר בו קלחים לחים - לרבי עקיבא נותן פאה לכל אחד ואחד, ולחכמים מאחד על הכל. לרב יהודה אמר שמואל לא חייב רבי עקיבא אלא במנמר לקליות, אבל במנמר לאוצר (שבישל כל צרכו), לא. ולרבי יוחנן מחייב רבי עקיבא אף במנמר לאוצר.

יום ראשון פרשת וירא - י"ב מרחשוון תשע"ט

דף ע"ב ע"א

קוצרין מפני הנטיעות ומפני בית האבל ומפני בית המדרש - שנאמר 'קצירכם' ולא קציר מצוה. ולא יעשה כריכות אבל מניחן צבתים, שכל מה שאפשר למעט בטירחא, ימעט.

נאמר בעומר שני פעמים 'תקריב' לרבות: א. אע"פ שמצות העומר להביא מן הקמה, לא מצא מן הקמה יביא מן העומרין, שלמדים 'תקריב' כל שהוא. ב. אע"פ שמצוה להביא מן הלח, אם לא מצא מן הלח יביא מן היבש. ג. אע"פ שמצותו לקצור בלילה, אם נקצר ביום כשר. ד. תקריב ואפילו בשבת. ה. לא מצא מן הקרוב מביא מן הרחוק, שלמדים 'תקריב' מכל מקום. ו. תקריב ואפילו בטומאה.

נקצר ביום - לרבי כשר, ולרבי אלעזר ברבי שמעון, כל העומר שנקצר שלא כמצותו, פסול.

היה עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת - לרבי אם יש אחרת אפילו במחור, אומר לו הבא אחרת תחתיה, וקוצרים אותה ביום, כדי שלא יבוא להתיר מנחה טמאה גם ביחיד. ואם אין אחרת, אומר לו הוי פקח ושתוק. ולרבי אלעזר בר"ש בכל אופן אומר לו הוי פקח ושתוק, שאין יכול לקצור אחרת ביום, שכל העומר שנקצר שלא כמצותו פסול.

ר"א בר"ש שפוסל עומר שנקצר שלא כמצותו בשיטת רבי עקיבא רבי עקיבא רבו של אביו אמרה - שסובר שכל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה שבת,

וסובר כרבי ישמעאל שקצירת העומר מצוה ודוחה את השבת, ואילו היה כשר גם שלא כמצותו לא היה דוחה שבת, שאפשר לקצור מערב שבת. ולרבי - למסקנת הגמרא - קצירת העומר אינו דוחה את השבת.

דף ע"ב ע"ב

חביבה מצוה בשעתה - שהרי הקטר חלבנים ואברים כשרים כל הלילה, ולא היה ממתין להן בשבת עד שתחשך, שהרי אפילו שחיטתה דוחה את השבת.

כל מקום ששינינו שקצירת העומר דוחה שבת - אינה כרבי, שלדבריו רק ההקרבה דוחה שבת ולא הקצירה.

תמיד ופסח דוחים שבת וטומאה - שנאמר 'במועדו' - ואפילו בשבת, ואפילו בטומאה. וכן שאר קרבנות צבור, שנאמר 'אלה תעשו לה' במועדיכם'. וכן עומר והקרב עמו ושתי הלחם והקרב עמהן, שנאמר 'וידבר משה את מועדי ה'", הכתוב קבע מועד לכולן. ולא נתרבה עומר אלא להקרבה, אבל קצירה אינה דוחה שבת לשיטת רבי. וכן שתי הלחם נתרבו לאפיה ולא לטחינה והרקדה, כיון שאפשר מאתמול, אבל אם היה אופה מאתמול היה נפסל בלינה, שהתנור מקדש.

כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה - כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן, קדש הלחם. שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן, לא קדש הלחם. שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן, לרבי הלחם קדוש ואינו קדוש, ולר"א בר"ש לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן. ופירשו בגמרא שלרבי הלחם קדוש בכל אופן ע"י התנור, ומה שאמרו שאינו קדוש היינו שלא הוקבעו החלות לאותן כבשים.

הדרן עלך רבי ישמעאל

פרק שביעי - ואלו מנחות

ואלו מנחות נקמצות ושיריהם לכהנים: מנחת הסלת, והמחבת, והמרחשת, והחלות, והרקיקין, מנחת עובדי כוכבים, מנחת נשים, מנחת העומר, מנחת חוטא, מנחת קנאות. בחמש מנחות כתוב בפירוש שנקמצות ושיריהם לכהנים, ושאר מנחות למדים מ'זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן וגו' והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו', תורה אחת לכל המנחות הנקמצות ושיריהם לכהנים. ואותם שבאות שעורים, כגון מנחת העומר ומנחת קנאות, לחכמים כיון שנקמצות שיריהם לכהנים. ולר"ש שיש מנחה שנקמצת ואין שיריה לכהנים, למדים מ'וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה', אם אינו ענין לבלולה של חיטין, תנהו ענין לבלולה של שעורין (מנחת העומר), ואם אינו ענין לחרבה של חיטין תנהו ענין לחרבה של שעורין (מנחת קנאות).

מנחת חוטא של כהנים - לר"ש נקמצת, וקומץ קרב לעצמו ושירים לעצמו.

החלות והרקיקין ששינינו במשנתנו באין עשר עשר חלות - ולהוציא משיטת רבי שמעון שבאין מחצה חלות ומחצה רקיקין.

יום שני פרשת וירא - י"ג מרחשון תשע"ט

דף ע"ג ע"א

אין הכהנים חולקים מנחות כנגד זבחים - שנאמר 'וכל המנחה אשר תאפה בתנור לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו'. וכן לא יחלקו מנחות כנגד עופות אע"פ שהמנחות קמו תחת העופות בדלות, שנאמר 'וכל נעשה במרחשת לכל בני אהרן תהיה', וכן לא יחלקו עופות כנגד זבחים, אע"פ ששניהם מיני דמים, שנאמר 'ועל מחבת לכל בני

אהרן תהיה'. וכן לא יחלקו מנחות כנגד מנחות, אע"פ שמעשי שתיהם ביד, שנאמר 'וכל מנחה בלולה בשמן לכל בני אהרן תהיה'. וכן לא יחלקו מחבת כנגד מחבת או מרחשת כנגד מרחשת, אע"פ שמעשיהם שוים, שנאמר 'וחרבה לכל בני אהרן תהיה'. וגם בקדשים קלים לא יחלקו, שנאמר 'איש כאחיו ואם על תודה'.

בעל מום חולק בקדשים, אבל הקטן אינו חולק - שנאמר 'איש ואפילו בעל מום, איש ולא קטן'.

כל קרבנם - בא לרבות על לוג שמן של מצורע שניתן לכהנים, ואע"פ שנאמר 'מן האש' ואין מן הלוג לאשים. **לכל מנחתם** - בא לרבות על מנחת העומר ומנחת קנאות, ואע"פ שנאמר 'ואכלו אותם אשר כופר בהם', ומנחת העומר באה להתיר, ומנחת קנאות לברר עון. **לכל חטאתם** - בא לרבות על חטאת העוף, ואין אומרים נבילה היא. **לכל אשמים** - לרבות אשם נזיר שניתן לכהן כאשם מצורע ואין אומרים להכשיר הוא בא. **אשר ישיבו** - זה גזל הגר. **לך היא ולבניך** - שלך היא ולבניך אפילו לקדש בו את האשה.

דף ע"ג ע"ב

שלמי העובדי כוכבים - לרב הונא עולות הן. מסברא, שלבו של עובד כוכבים לשמים, ומן המקרא, שנאמר 'אשר יקריבו לה' לעולה, כל שהן מקריבים יהא עולה.

וכבר נחלקו תנאים בדבר, שלרבי יוסי הגלילי מביאים שלמים ושאר קרבנות - ולדבריו שינינו במשנתנו שמנחת עובד כוכבים נקמצת ושיריה נאכלין לכהנים. שדורש 'איש איש' לרבות את העובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות כשיראל. 'אשר יקריבו לה' לעולה, אין לי אלא עולה, שלמים מנין תלמוד לומר נדריהם, תודה מנין תלמוד לומר נדבותם, מנין לרבות העופות והיין והלבונה והעצים ת"ל נדריהם לכל נדריהם נדבותם לכל נדבותם. ולרבי עקיבא אין מביאים אלא עולה, שנאמר 'אשר יקריבו לה' לעולה'.

עובד כוכבים שהתנדב להביא שלמים על מנת שיתכפר בהן ישראל - כגון שהיה ישראל מחוייב שלמים ונתנן עובד כוכבים להוציא ידי חובתו, זכה ישראל בבשר ואוכלו. וכן אם נתנן על מנת שיתכפר בהן כהן, כהן אוכלן.

גוי אינו מביא קרבן נזירות - ולמדו רבי יוסי הגלילי ממה שנאמר 'עולה' פרט לנזירות. וגם הנזירות עצמה לא חלה עליהם, שנאמר 'דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר', בני ישראל ולא עובדי כוכבים.

עובד כוכבים ששלח עולתו ממדינת הים ושילח עמה נסכיה - קריבין משלו. ואם לאו, קריבין משל ציבור. ואפילו לרבי עקיבא שהגוי אינו מקריב אלא עולה מקריב עמה נסכים, שעולה וכל חברתה.

ממה שנאמר בנסכים 'אזרח' למדנו - שאזרח מביא נסכים ולא גוי. יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים, ת"ל ככה. י"א רבי יוסי הגלילי היא, ומודה רבי יוסי שאינו מביא יין, וי"א שרבי עקיבא היא ומודה בנסכים הבאים עם העולה שהוא מביא שעולה וכל חברתה.

יום שלישי פרשת וירא - י"ד מרחשון תשע"ט

דף ע"ד ע"א

נאמר במנחת חוטא 'זהיתה לכהן כמנחה' - לת"ק: ללמד שיכול כהן החוטא להקריב מנחתו בעצמו. ואין לומר שבא ללמד ששיריה נאכלים לכהנים, ורק מנחת גדבה של כהן כליל תקטר - שנאמר 'זהיתה לכהן כמנחה' הוקשה חובתו לנדבתו שאינה נאכלת. לר' שמעון: אין

לדרוש כת"ק, שהרי לא נאמר 'והיתה לכהן כמנחתו', אלא בא להקיש מנחת חוטא של כהנים למנחת חוטא של ישראל - שנקמצת, אך אין שיריה נאכלין כמנחת ישראל, שנאמר 'לכהן כמנחה' - לכהן כמנחה ולא לאשים כמנחה, קומץ קרב בעצמו ושירים קריבין בעצמן.

'ובא בכל אות נפשו ושרת' - שיכול כהן להקריב קרבנותיו בעצמו בכל עת. אך הוצרך פסוק מיוחד שיכול להקריב מנחת חטאתו, שלא נאמר שכיון שבאה על חטאו אינו יכול להקריבה.

'זכפר הכהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה' - כהן המביא חטאת על חטאו מתכפר על ידי עצמו. והוצרך הפסוק הנ"ל במנחה - ללמד גם על מזיד, והיינו במנחה הבאה בדלי דלות על זדון שבועה.

לר' אלעזר ב"ר שמעון במנחת חוטא כהן הקומץ קרב בעצמו והשירים מתפזרין על בית הדשן - ובהכרח הכוונה למטה ולא על המזבח, שאל"כ במה חולק עם אביו, וגזירת הכתוב היא שיקרב לאיבוד, כדלהלן.

מקורו של ר' אלעזר: 'כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל' - לאכילה הקשתי מנחות חוטא של כהן למנחת חביתין, ולא לדבר אחר. לאביי: 'כל מנחת כהן לא תאכל' - חובתו, 'כליל תהיה' - נדבתו. לרבא: 'כל מנחת כהן כליל תהיה' - נדבתו, 'לא תאכל' - חובתו, ולא להיפך - שנדבה דומה יותר לחביתין: א. תדירות, ב. אינן באות על חטא. ג. באות עם שמן. וחובה דומה רק בב' א. עשרון, ב. חובה.

לחכמים נצרך הפסוק - דרשו גזירה שוה 'כליל' האמור בחביתין ל'כליל' האמור במנחת כהן - מה חביתין ב'כליל' תקטור' אף מנחת כהן, ומה מנחת כהן יש לאו על אכילתו כך גם חביתין.

דף ע"ד ע"ב

כהן שאכל מן האימורין - על לאו דזרות ודאי לוקה, על לאו ד'כליל תהיה' - רבינא הסתפק, ופשטו מברייטא: כל שהוא בכליל תהיה ליתן לא תעשה על אכילתו.

מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים - למזבח ואין בהן לכהנים, ובזה יפה כח מזבח מכח הכהנים. שעולה - עורה לכהנים. עולת העוף - מוראה ונוצה אינן למזבח. נסכים - לשיתין. ו'בזה' בא ללמד שהמתנדב יין מנסכו לשיתין, ולאפוקי מדשמואל שאמר שמזלפו על גבי אישים. ומאידך מסייע התנא לשמואל - שהמתנדב שמן קומצו ושיריו נאכלין.

שתי הלחם ולחם הפנים - נאכלין לכהנים ואין בהם למזבח, ובזה יפה כח הכהנים מכח המזבח. שחטאת העוף - דמה למזבח. לוג שמן של מצורע - יש מתנות. 'בזה' - לאפוקי מהסובר ששתי הלחם הבאות בלא כבשים לשריפה.

כל המנחות הנעשות בכלי טעונות שלשה מתנות שמן - גותן שמן בכלי קודם לעשייתו, בולל הסולת עם שמן, יוצק עליה שמן. אבל מנחת מאפה אינה טעונה יציקה.

חלות מנחת מחבת ומרחשת - לרבי בוללן אחר אפייתו, ולחכמים בעודם סולת.

הרקיקין טעונים משיחה - כמין כי, והשאר נאכל לכהנים.

יום רביעי פרשת וירא - ט"ו מרחשון תשע"ט

דף ע"ה ע"א

ואם מנחת מרחשת קרבנך סלת בשמן תעשה' - מלמד שטעונה מתן שמן בכלי קודם הסולת. ודרשו גזירה שוה 'קרבנך' דמרחשת ל'קרבנך' דמחבת שגם היא צריכה מתן שמן בכלי, ומה מחבת טעונה יציקה ובלילה אף מרחשת טעונה יציקה ובלילה.

לחכמים: 'סולת בלולה' - נבללת סולת, גותן שמן בכלי, גותן הסולת בכלי וגותן עליה שמן, בוללה ולשה ואופה ופותתה, וגותן עליה שמן, וקומץ. לרבי: 'חלות בלולות' - נבללות חלות, גותן שמן בכלי, גותן הסולת, לשה ואופה ופותתה וגותן עליה שמן ובלולה, וחוזר וגותן עליה שמן, וקומץ. אמרו חכמים לרבי: אף בלחמי תודה נאמר 'חלות בלולות בשמן' ואי אפשר לבלולן חלות שהרי רק רביעית שמן היא, והיאך מתחלקת לכמה חלות.

המקור שחלות טעונות כלילה ורקיקין משיחה: 'חלות בלולות' - ולא רקיקין בלולין, שלא נלמד בק"ו מה חלות שאינן טעונות משיחה טעונות כלילה, רקיקין שטעונות משיחה אינו דין שטעונות כלילה. 'רקיקין משוחין' - ולא חלות משוחות, שלא נלמד בק"ו ומה רקיקין שאינן טעונות כלילה טעונות משיחה חלות שטעונות כלילה אינו דין שטעונות משיחה. והלימוד הוא - שלא אישתמט הכתוב לכתוב בשום מקום 'חלות משוחות' ו'רקיקין בלולין'.

רקיקין מושחן כמין כי - כי יווני.

מנחת מאפה תנור הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין - מביא לוג שמן, בחציו בולל החלות, ובחציו השני: לת"ק - מושח הרקיקין על פני כל הרקיק, ושאר השמן מחזירו לחלות. לר' שמעון - מושח הרקיקין כמין כי ושאר השמן נאכל לכהנים.

רקיקין הבאים בפני עצמן למנחת מאפה - מביא לוג שמן, לת"ק: מושחן וחוזר ומושחן עד שכלה הלוג, לר' שמעון: מושחן כמין כי, ושאר השמן נאכל לכהנים.

כל המנחות הנעשות בכלי טעונות פתיתה - אבל שתי הלחם ולחם הפנים לא.

נאמר במנחת מחבת 'פתות אותה פתים... מנחה' - לרבות כל המנחות לפתיתה, 'אותה' - למעט שתי הלחם ולחם הפנים.

עוד נאמר 'זיצקת עליה שמן מנחה' - לרבות כל המנחות ליציקה. 'עליה' - למעט חלות מנחת מאפה. 'היא' - למעט רקיקין של מנחת מאפה. אך אין לומר שבא למעט מנחת כהנים, שהרי מנחת מאפה היא הצריכה לשתי מיעוטים.

דף ע"ה ע"ב

מנחת ישראל - לת"ק: קופל אחד לשנים ושנים לארבעה ומבדיל. לר' שמעון: פותתן כזיתים (עפ"י רש"י כת"י).

מנחת כהנים - לת"ק: קופל אחד לשנים ושנים לארבעה ואינו מבדיל, כיון שאינה נקמצת. לר' שמעון: אין בה פתיתה כלל.

מנחת כהן משיח: לא היה מקפלה לארבעה אלא לשנים, כיון שאינה נקמצת. לר' שמעון: אין בה פתיתה כלל.

המקור לחכמים שפותת לארבעה: אילו נאמר רק 'פתות' - לשנים, לכן נאמר גם 'פתים', אך לא לפירורים שנאמר 'אותה' - אותה לפתיתים ולא פתיתה לפתיתים.

לתנא דבי רבי ישמעאל - כל המנחות הטעונות פתיתה, אחר אפייתן מפרכן לקמח.

המקריב מנחות בירושלים - אומר: ברוך שהחיינו וקיימנו (בפעם ראשונה שמקריב). נטלן לאכלן אומר: המוציא לחם מן הארץ.

ליקט מכל המנחות כזית ואכלו - אם חמץ הוא ענוש כרת, אם מצה הוא אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, והוא שאכלן בכדי אכילת פרס.

חביצא - לרב יוסף: יש בה פירורין כזית ברכתה המוציא לחם מן הארץ, פחות מכזית - בורא מיני מזונות. והוכיח זאת ממשנתנו שפותת המנחות לכזיתים, ובברייטא שנינו שמברך המוציא. והא דליקט מכולם כזית אם מצה

יוצא י"ח בפסח ואם חמץ חייב - היינו בבא מלחם גדול ולכן יש להם חשיבות. [שאינן לפרש בחזר וערסן, שהרי שנינו 'שאכלו' ולא 'שאכלו']. לרב ששת: מברך המוציא אף בפירורין שאין בהן כזית, והוסיף רבא שדווקא כשיש עליהם תואר לחם.

יום חמישי פרשת וירא - ט"ז מרחשון תשע"ט

דף ע"ז ע"א

כל המנחות טעונות שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה - לת"ק בחיטין, לר' יוסי רק בבצק.

שף אחת בועט שתיים, שף שתיים בועט שלש, הרי לכל ג' שיפות ה' בעיטות עד שמשלים ג' מאות שיפה וה' מאות בעיטה. והסתפקו האם הולכת היד והחזרתה נחשבות לשיפה אחת או לב'.
לחם הפנים וחביתי כהן גדול - שתיים עשרה חלות. לחם הפנים מפורש בפסוק, ולמדים מהם לחביתין בגזירה שוה 'חוקה' 'חוקה'.

שאר מנחות - לר' יהודה באות עשר חלות, לר' מאיר שתיים עשרה, חוץ מחלות תודה ונזירות שהן באות עשר. המקור לר' יהודה לשאר מנחות שבאות עשר - מלחמי תודה. ואין למדים מלחם הפנים, אף ששנים בד' דברים: הקדש (קדשי קדשים), וטעונים לבונה, מצה, ועצם - שבאים בשביל עצמם. מפני ששנים ללחמי תודה בו' דברים: יחיד, המתנדב, שמן, נפסל בלינה, שלא בשבת, שלא בטומאה. ואין למדים מחביתי כהן גדול (לסובר דבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בבנין אב), אף ששנים בח' דברים: עשרון, קדושים בכלי, הקדש (קדשי קדשים), ולבונה, מצה, ועצם (- באים בשביל עצמם), הגשה למזבח, ואישים. וללחמי תודה שנים רק בו': הדיוט, שהתנדב, אינם באים חצאין, לפיגול (שיש להם מתיר), שלא בשבת, ושלא בטומאה - שמסתבר יותר ללמוד קרבן הדיוט מקרבן הדיוט.

המקור לרבי מאיר לשאר מנחות שבאות שתיים עשרה: אם סובר דבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בבנין אב - נלמד מחביתי דכהן גדול שדומים להם יותר מלחמי תודה כנ"ל. ואם סובר דבר הלמד בגזירה שוה אינו חוזר ומלמד בבנין אב - נלמד מלחם הפנים, שמסתבר ללמוד קדשי קדשים מקדשי קדשים.
לחמי תודה באות עשר - כמפורש בתורה. חלות נזיר באות עשר - שנאמר בלחמי תודה 'שלמיו' לרבות שלמי נזיר.

כל המנחות שריבה או מיעט מספר החלות - כשרות, חוץ מלחם הפנים וחביתי כהן גדול שמעכב שיהיו י"ב.
לחמי תודה ונזירות שריבה או מיעט מספרם - מחלוקת, י"א שפסולות, וי"א שכשרות אף אם עשה ד' חלות, חלה אחת לכל מין, אלא שהפריש בלישה מכל מין חלה לכהן, כיון שצריך ליתן לו תרומה חלה שלמה מכל מין.

לרב הונא מנחת מאפה שאפה חלה אחת יצא - שנאמר 'מצות' חסר, ומשמע דאילו נאמר 'מצות' היתה פסולה, והיינו דלא כשמואל שהכשיר חלות תודה שאפאן ד' חלות אף שנאמר 'מצות'.

דף ע"ז ע"ב

העומר - עשרון מנופה מג' סאה, כיון שבא מחדש ומשעורים. שתי הלחם - ב' עשרונים מג' סאה, אף שגם הם מחדש כיון שהם מחיטים. לחם הפנים - כ"ד עשרונים מכ"ד סאה, כיון שהם מחיטים ישנות די בכך.

כל המנחות שריבה או מיעט במדת עשרונן - פסולות. ריבה או מיעט במידת סאה שלהן - כשרות.

העומר - מנופה בי"ג נפה. שתי הלחם - בי"ב. לחם הפנים - בי"א. לרבי שמעון - לא היתה קצבה אלא סולת מנופה כל צרכה מביא. שנאמר 'ולקחת סולת ואפית אותה' - שתהא מנופה כל צרכה.

היה מנפה - בדקה ואח"כ בגסה, ושוב בדקה ואח"כ בגסה. ומפרש ר' שמעון בן אלעזר - י"ג נפות היו במקדש זו למעלה מזו, וזו למעלה מזו, עליונה קולטת סובין תחתונה קולטת סולת.

נאמר בלחם הפנים 'סולת ואפית אותה' - מצוה לקחת סולת, 'ולקחת' - אף אם לקח חיטים יצא. 'אותה' - בשאר מנחות חייב ליקח סולת. שרק בלחם הפנים המרובה חסה תורה על ממונם של ישראל.

'והשקית את העדה ואת בעירם' - מרמז שהתורה חסה על ממונם של ישראל.

הדרן עלך אלו מנחות נקמצות

יום שישי פרשת וירא - י"ז מרחשון תשע"ט

דף ע"ז ע"א

פרק שמיני - התודה היתה באה

התודה היתה באה - ה' סאין ירושלמיות, שהן ו' מדבריות. ו' סאה מדבריות - הם שתי איפות, שהם עשרים עשרון, ל' עשרונות לי' חלות חמץ - עשרון לחלה. וי' עשרונות למצה, ובה ג' מינים חלות ריקין ורבוכה - ג' עשרונים ושליש לכל מין, ג' חלות מכל עשרון.

ה' סאה ירושלמיות - ל' קב, ט"ו לחמץ - קב וחצי לחלה, וט"ו למצה, ה' קב לכל מין, ב' חלות מכל קב.

המקור שאיפה ג' סאה - 'האיפה והבת תוכן אחד יהיה', ובת היא ג' סאה - שנאמר 'ומעשר הבת מן הכור עשרת הבתים חומר, כי עשרת הבתים חומר' - וכור ידוע שהוא ל' סאה.

אמר שמואל: אין מוסיפין על המדות או על המטבע יותר משתות (מלבר), וכן המשתכר לא ישתכר יותר משתות - שדרש 'השקל עשרים גרה עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם מנה' והלא המנה אינו אלא מאה זוז ולא מאתיים וארבעים, אלא שמענו ג' דברים: א. מנה של קודש כפול היה. ב. מוסיפין על המדות אך לא יותר משתות. ג. השתות מלבר. וכן למדנו במשנתנו שהוסיפו בירושלים על מידה מדברית שתות מלבר.

דף ע"ז ע"ב

נוטל אחד מעשרה שמכל מין תרומה - שנאמר 'והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה', 'והקריב ממנו' - מן המחובר, 'אחד' - שלא יטול פרוס. 'מכל קרבן' - שיהו כל הקרבנות (המינים) שוות ולא יטול מאחד על חברו. 'לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה', והשאר נאכל לבעלים.

המקור שנותן אחד מעשרה - שנאמר 'תרומה לה', ולמדים מתרומת מעשר דהיינו עשירית, ואין למדים מבכורים שאין לה שיעור [שאף שאין דומה בזה שאין אחריה תרומה, אך שוות בכך ששתיהם נאכלות במקום קדוש] - שלמדים 'ממנו' האמור בחלות תודה מ'ממנו' הנאמר בתרומת מעשר. וכן אין למדים מתרומת מדין [א' מה' מאות] - שלמדים תרומה הנוהגת לדורות מתרומה הנוהגת לדורות. וכן אין למדים מתרומת חלה - שלמדים מתרומת מעשר שנאמר בה 'ממנו'.

המקור שכל חלת חמץ נעשית מעשרון - נאמר בשתי

הלחם 'ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתיים', ויתור 'תביאו' מלמד שכל מה שאתה מביא ממקום אחר הרי הוא כזה - עשרון לחלה, ויתור אות י' בתיבת 'תהינה' מלמד שבאות י' חלות, ולא נלמד שכשם ששתי הלחם שני עשרונות אף כאן יהיו שני עשרונות, ואין לומר שהכוונה לי' חלות קטנות מעשרון - שבעשרונות דיבר הכתוב.

המקור שחלות המצה נעשות מי' עשרונות - שנאמר אחר המצה 'על חלות לחם חמץ' - נגד חמץ הבא מצה. ואף שאין דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש - כאן הימנו ודבר אחר הוא ואינו היקש, ולסובר שהוא היקש - 'תביאו' ריבוי היא. ואינן באות ממין אחד - שנאמר 'חלות מצות בלולות בשמן, ורקיקי מצות משוחים בשמן, סולת מרבכת'. נמצאו ג' עשרונים ושליש לכל מין ומין, ג' חלות לעשרון, ונמצאו לחמי תודה ארבעים, גותן ד' לכהן והשאר נאכלים לבעלים.

כשם שדרשו 'זהקריב ממנו' - מן המחובר, כך יש לדרוש 'ואת כל חלבו ירים ממנו' - מן המחובר, שלא ינתח בשר קודם שיטול אימורים.

זר האוכל תרומת לחמי תודה - איבעיא אם חייב מיתה (במזיד) וחומש (בשוגג) כיון שהוקשה לתרומת מעשר, או שמא נתמעטה מ'חמשייתו'. וכן איבעיא אם מדמעת כשנתערבה בחולין.

שבת קודש פרשת וירא - י"ח מרחשון תשע"ט

דף ע"ח ע"א

המילואים - באו כמצה שבתודה, חלות ורקיקין ורבוכה. שנאמר 'חלת מצה אחת וחלת לחם שמן אחת ורקיק אחד', ונאמר במנחת חביתין ומנחת חינוך 'זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותן' - מ'קיש חינוכו להמשחו, מה המשחו רבוכה אף חינוכו רבוכה.

כהן גדול המתקרב לעבודה - מביא ב' עשרונות האיפה, אחת להמשחו ואחת לחינוכו, ואם לא עבד עבודה כשהוא כהן הדיוט - מביא ג', עוד אחת לחינוכו לכהונה.

נזירות - שתי ידות כמצה של תודה, רק חלות ורקיקין ולא רבוכה, נמצא שבאו י' קבין ירושלמית שהן ו' ושתי שלישי עשרונות. שנאמר בתודה 'שלמיו' - לרבות שלמי נזיר לי' קבין ירושלמיות ולרביעית שמן, אך לא רבוכה - לרב פפא: נאמר 'מצות', והיינו דווקא דבר שנאמר בו מצות וברבוכה לא נאמר בו מצות. לתנא דבי רבי ישמעאל: 'מצות' כלל 'חלות ורקיקין' פרט, כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שבפרט.

דף ע"ח ע"ב

השוחט את התודה בפנים ולחמה חוץ לחומה, או ששחט קודם שקרמו פניה של כל החלות - לא קדש הלחם.

'חומה' ללחמי תודה - לר' יוחנן: חומת בית פאגי, ש'על' אינו דווקא בסמוך, וכן שנינו בברייתא. לריש לקיש: חומת העזרה, ש'על' היינו בסמוך.

כמו כן נחלקו לענין השוחט את הפסח על החמץ (ולר' יהודה אף התמיד) - לריש לקיש לעולם אינו חייב עד שיהא או לשוחט או לזורק או לאחד מבני חבורה עמו בעזרה, לר' יוחנן אף שאין הלחם בעזרה. ונצרכו ב' המחלוקות - שלא נאמר שרק בחמץ אמר ר' יוחנן כיון שבכל מקום החמץ הוא באיסורו, וכן שלא נאמר שרק בלחמי תודה אמר ריש לקיש שאין שייך שיקדשו אלא בעזרה.

'על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח' - אין הלחם קדוש אלא אם כן קרמו פניה בתנור. 'יקריב קרבנו על

זבח' - אין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח. 'זבח תודת' - שחט שלא לשמן לא קדש הלחם.

יוצאים בפסח במצה נא - כל שפורסה ואין חוטין נמשכין הימנה, וכן במצה העשויה באילפס.

שיעור אפייה בלחמי תודה כמו בפסח - שבשניהם נאמר 'לחם', והוצרך לומר שלא נאמר שכיון שדרשו 'אחד' - שלא יטול פרוס, ונטעה ש'נא' הרי הוא כפרוס.

תודה ששחטה על שמונים חלות - לחזקיה נתקדשו ארבעים מתוך שמונים, ולרבי יוחנן לא נתקדשו. והכל מודים שאם אמר שיתקדשו ארבעים מתוך שמונים - שנתקדשו ארבעים אע"פ שלא פירש איזה מהם. והכל מודים שאם אמר אל יקדשו ארבעים אלא אם כן יקדשו שמונים - לא קדשו. והמחלוקת היא בסתם - לר' זירא: לחזקיה לאחריות מתכוין, ולר' יוחנן לקרבן גדול מתכוין. לאביי: לכולי עלמא מתכוין לאחריות, ונחלקו אם כלי שרת מקדשין שלא מדעת. לל"א דרב פפא: לכולי עלמא כלי שרת מקדשין שלא מדעת, ונחלקו אם סכין שאין לה תוך מקדשת שלא מדעת. לל"ב דרב פפא: לכולי עלמא כלי שרת מקדשין רק מדעת, ונחלקו אם סכין עדיפה מכלי שרת שמקדשת שלא מדעת כשם שמקדשת בלא תוך, או לא.

יום ראשון פרשת חיי-שרה - י"ט מרחשון תשע"ט

דף ע"ט ע"א

לר' מאיר: שחט התודה במחשבת חוץ לזמנה או חוץ למקומה - קדש הלחם להפסל, כיון שפסולה אחר שחיטה. נמצאת טריפה - לא קדש הלחם, כיון שפסולה קודם שחיטה. שחטה ונמצאת בעלת מום - לר' אליעזר קדש ולחכמים לא קדש.

שחט תודה ואיל מילואים ושני כבשי עצרת שלא לשמן - לא קדש הלחם.

לר' יהודה: שחטה ונמצאת טריפה - לא קדש הלחם. שחטה במחשבת חוץ לזמנו - קדש. שחטה ונמצאת בעלת מום - לא קדש. שחטה במחשבת חוץ למקומו - לר' אליעזר קדש ולר' יהושע לא קדש. שר' אליעזר דימה חוץ למקומו לחוץ לזמנו, ור' יהושע דימהו לבעל מום. וטען ר' אליעזר - דנין פסול מחשבה מפסול מחשבה ולא מפסול הגוף. והשיבו ר' יהושע - דנין פסול שאין בו כרת מפסול שאין בו כרת, ועוד נדוננו משלא לשמו שפסול מחשבה ואין בו כרת, ושתק רבי אליעזר.

מה שאמר ר' מאיר שר' אליעזר סבר שנמצאת בעל מום קדש הלחם - היינו דווקא בדוקין שבעין וכו' עקיבא שאם עלו לא ירדו, אך שאר מומין הרי פסולם קודם שחיטה ולא קדש הלחם כמו בטריפה. ור' יהודה סבר שאף אם עלו לא ירדו היינו רק בגוף הזבח אך אין הלחם קדוש.

חטאת ששחטה במחשבת חוץ לזמנה - אם עלתה לא תרד. במחשבת חוץ למקומה - לרבא תרד, וקרבי יהושע שדימה לבעל מום. לרבה לא תרד, וקרבי אליעזר שדימה לחוץ לזמנו. ללישנא א' חזר רבה והודה שתד, שהרי ר' אליעזר חזר בו. ללישנא ב' לא חזר בו, שר' אליעזר חזר מטעם שיש להשוותו לשלא לשמו, ובשלא לשמו ודאי לא תרד, שהרי כשר בשאר זבחים.

התנא נקט 'איל מילואים' ששחט שלא לשמה פסול - שאינו שכיח (שאינו נוהג לדורות), ולא הזכיר 'איל נזיר' השכיח, משום שנקט הקרבן הראשון שקידש לחם.

זבח שנמצא פסול לאחר שקדשו נסכים בכלי - יקרבו עם זבח אחר, ואם אין אחר - יפסלו בלינה.

הפריש שתי חטאות לאחריות - מתכפר באיזה שירצה, והשניה - לרב משרשיא תרעה, ולר' שמעון תמות. ושמואל סבר כר' שמעון.

דף פ' ע"ב

האומר זו תודה וזו לחמה - אבד הלחם מביא לחם אחר, אבדה תודה אינו מביא תודה אחרת, שהלחם לגלגל תודה, ואין תודה לגלגל לחם.

הפריש מעות לתודתו ונתותו - מביא בהן לחם. ללחמי תודה ונתותו - אין מביא בהן תודה. שהלחם נקרא תודה, שנאמר 'והקריב על זבח התודה חלות מצות', אבל התודה לא נקראת לחם.

הפריש תודתו ואבדה, וחזר והפריש אחרת תחתיה ואבדה, וחזר והפריש אחרת תחתיה, ונמצאו הראשונות, והרי שלשתן עומדות: לרבא - אם נתכפר בראשונה, שניה אינה טעונה לחם, ושלישית טעונה לחם. נתכפר בשלישית, שניה אינה טעונה לחם ראשונה טעונה לחם. באמצעית, שתיהן אין טעונות לחם. לאביי - אפילו נתכפר באחת מהן שתיהן אין טעונות לחם, שכולן חליפין זה של זה הן.

וכן הדין לענין חטאות - אע"פ שלא שייך לומר שמרבה בחטאות כמו שאפשר לומר בתודות - ולפיכך: אם הפריש חטאתו ואבדה, והפריש אחרת תחתיה ואבדה, והפריש אחרת תחתיה, ונמצאו הראשונות, והרי שלשתן עומדות - לרבא, אם נתכפר בראשונה, שניה תמות, שלישית תרעה. נתכפר בשלישית, שניה תמות וראשונה תרעה. נתכפר באמצעית, שתיהן ימותו. ולאביי אפילו נתכפר באחת מהן שתיהן ימותו, שכולן חליפין זה של זה הן.

יום שלישי פרשת חיי-שרה - כ"א מרחשון תשע"ט

דף פ"א ע"א

תודה שנתערבה בתמורתה, ומתה אחת מהן - חברתה אין לה תקנה, שאם יקריב לחם עמה שמא תמורה היא, ואם לא יקריב לחם עמה שמא תודה היא. ודוקא כשאמר הרי זו, אבל אם אמר הרי עלי צריך להביא אחרת, ולחם עמה, ויתנה שאם הראשונה תמורה השניה תודה וזה לחמה, ואם הראשונה תודה, זו לחמה והשניה לאחריות.

ואינו יכול להביא לחם לבד ולהתנות שאם תודה היא זו לחמה, ואם לא יצאו לחולין - שאין מכניסין חולין לעזרה. וגם לרבי יוחנן שחוץ לחומת העזרה קדש הלחם בשחיטת הזבח אם הוא לפני מחומת בית פאגי, שצריך להניף ארבע חלות לפניו, שנאמר 'לפני ה'.

ואינו יכול להביא בהמה ולחם ולהתנות אם זו תמורה, השניה תהא תודה וזו לחמה, ואם הראשונה תודה זו לחמה והשניה שלמים - לפי שממעט באכילת שלמים. וגם אינו יכול לומר שאם הראשונה תודה תהא השניה מותרת תודה, שאין מפרישין תחילה למותרות. ואינו יכול לומר שתהא השניה תמורה, שאיך יפריש לכתחילה דבר שהוא אסור וחייב עליו מלקות.

ואינו יכול להביא בהמה ושמונים חלות, ולהתנות שאם הראשונה תודה, גם השניה תודה והשמונים של שתיהן, ואם הראשונה תמורה, יתקדשו ארבעים מתוך שמונים לשניה - לשיטת חזקיה שנתקדשו ארבעים מתוך שמונים - לפי שממעט באכילת הארבעים.

ואינו יכול להביא בהמה מעוברת ולהמתין לה עד שתלד, ולהביא עמה שמונים חלות, ולהתנות שאם הראשונה תמורה, השנית וולדה תודות הן, ושמונים חלות של שתיהן, ואם הראשונה תודה האם תודה, ושמונים חלות של שתיהן, והולד קרב משום מותר תודה - שמא אם שיירו לוולד אינו משויר ואין יכול לשיירו לקרבן בפני

אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח - שנאמר 'זבח ונסכים', ומה ששינו שזבח שנמצא פסול נפסלים נסכיו בלינה היינו שנפסל בזריקה, וכרבי הסובר ששני דברים המתירין מעלין זה בלא זה, וכן לר' אלעזר בר' שמעון הסובר שאין מעלין זה בלא זה, והיינו בקיבל דמן בכוס ונשפך, וסובר כאביו שכל העומד לזרוק כזרוק.

דף ע"ט ע"ב

שמן שהפרישו לשם מנחה זו פסול למנחה אחרת - ומה ששינו בנסכים שנפסל זבחם שיבואו עם פסח אחר היינו בנסכי ציבור, ולב בית דין מתנה עליהם שאם לא הוצרכו יהיו לזבח אחר, אך על שמן לא שייך זאת כיון שהוא מגוף המנחה שנפסלה.

אף שלב ב"ד מתנה עליהם נפסלים הנסכים בלינה - גזירה שמא יאמרו מוציאין מכלי שרת לחול. וכמו כן אין כשרים אלא לזבח שכבר היה זבוח באותה שעה - שאל"כ גזירה שמא יאמרו נסכים שהפרישן לשם זבח זה כשרים לזבח אחר.

תמידין שלא הוצרכו לציבור - לחכמים נפדים תמימים, שלב ב"ד מתנה עליהם, לרבי שמעון אין נפדין תמימים, ואף שבמשנתנו שנינו שלב ב"ד מתנה על נסכים, בתמידים אין לב ב"ד מתנה כיון שיש תקנה ברעייה.

ולד תודה, תמורת תודה, הפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה - אין טעונות לחם, שנאמר 'והקריב על זבח התודה' - התודה טעונה לחם ולא ולדה ולא חילופה ולא תמורתה.

אם על תודה יקריבנו, והקריב על זבח התודה חלות מצות: הפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת ונמצאת ראשונה 'התודה יקריב' - איזו שירצה יקריב עם לחמה. 'יקריבנו' - אחד ולא שנים, שאין השניה טעונה לחם. אם על תודה - לרבות ולדות וחליפות ותמורות להקרבה, אך בלא לחם שנאמר 'והקריב על זבח התודה' - תודה טעונה לחם ולא ולדה ולא חילופה ולא תמורתה.

יום שני פרשת חיי-שרה - כ' מרחשון תשע"ט

דף פ' ע"א

ר' יוחנן אמר שלא שנו (לעיל ע"ט): שאין מביאים לחם אלא כשהקריב התודה לאחר כפרה אבל הקריב לפני כפרה טעונין לחם, ואין לפרש כוונתו על חליפי תודת חובה - שכבר שנינו שאם הקריבה ראשונה מביא לחם, ואם הקריבה שניה אינו מביא. ואין לפרש על חליפי תודה נדבה - שלעולם מביא לחם, כיון שמרבה בתודות הוא. ואין לפרש על ולד תודה נדבה - שלעולם אינו מביא לחם כיון שמוותר תודה היא. אלא דיבר בולד תודה חובה, שאם הקריבה ראשונה מביא לחם, והחידוש הוא שמתכפר בשבח הקדש. וכמו כן בחליפי תודת חובה אם הביאה ראשונה מביא עמה לחם, ואם הקריבה אחר שהקריב התודה אין מביא לחם.

אמר שמואל: כל שבחטאת מתה - בתודה אין טעונה לחם, כל שבחטאת רועה - בתודה טעונה לחם. ולמסקנא לא אמר אלא תחילת דבריו, אך סוף דבריו לא, שסובר כר' שמעון דלהלן ואין כלל חטאת הרועה, וכוונת שמואל לחלוק על ר' יוחנן שאין אדם מתכפר בשבח הקדש, שלדבריו ולד לעולם אינו טעון לחם (דולד חטאת למיתה).

הפריש חטאתו ואבדה, והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה - מתכפר באחת מהן, ושניה - לרבי תמות, וכן לר' שמעון. ולחכמים רועה. ושמואל סובר כרבי ור' שמעון, ולכן שנינו באופן כזה בתודה שהשניה אינה טעונה לחם.

עצמו, ומה שאמר רבי יוחנן שאם הפריש חטאת מעוברת וילדה, רצה מתכפר בה רצה בוולדה, הוא משום שאדם מתכפר בשבח הקדש, שכשהפרישה מעוברת היה דעתו על כל שבח שבה, אבל אין יכול להקריב את שתייהם.

ואינו יכול להביא בהמה ולומר הרי עלי, ולהביא בהמה אחרת, ולהביא שמונים חלות, ולומר אם הראשונה תמורה, שתיים האחרות תודות, ושמונים חלות של שתייהן הן, ואם הראשונה תודה, השנית גם תודה, ושמונים של שתייהן, והשלישית לאחריה - שהתורה אמרה 'טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם, ואיך נאמר לו שידור לכתחילה.

דף פ"א ע"ב

האומר הרי עלי תודה - יביא היא ולחמה מן החולין. אמר הרי תודה עלי מן החולין ולחמה מן המעשר - יביא היא ולחמה מן החולין. תודה מן המעשר ולחמה מן החולין, או שאמר היא ולחמה מן המעשר - יביא כמו שאמר. ולא יביא מחיטי מעשר שני, אלא ממעות מעשר שני.

אמר הרי עלי לחמי תודה יביא תודה ולחמה - שהדבר ידוע שאין מקריבין לחם בלא תודה, וסוף הקרבן הזכיר.

תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא כמה שנדר - ואין אומרים שיביא תודה ולחם מן החולין כיון שנדר להביא לחם מן החולין, והנודר להביא לחמי תודה מביא תודה ולחמה, שמכיון שאמר תודה מן המעשר, נעשה כאומר הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני. אבל כשאמר תודה מן החולין ולחמה מן המעשר, לא נעשה כאומר הרי עלי תודה לפטור לחמו של פלוני, שלחם בא לפטור תודה, אבל התודה אינה באה לפטור את הלחם.

האומר הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים - כופין אותו ומביא תודה ולחמה, זבח ונסכים. ונחלקו אמוראים למה אין כאן נדר ופתחו עמו: לחזקיה בית שמאי היא שתופסים לשון ראשון, וכיון שאמר תודה נתחייב בתודה ולחמה, ולרבי יוחנן כגון שאמר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך בלא לחם, לא הייתי נודר אלא תודה ולחמה, ולאחר מכן רצה לחזור ולעשות כמו שנדר, וכופין אותו שיביא תודה ולחמה כמו שגילה תחילה שכך היה דעתו לנדור. ובריינתא שאמרה שאפילו אם אמר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר כופין אותו, לדברי הכל בית שמאי היא. ואומרים לו 'שמור ושמעת', לאביי שמור הבא תודה ושמעת הבא לחמה, ולרבה שמור הבא תודה ולחמה, ושמעת שלא תהא רגיל לעשות כן.

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבלה - לב"ש נזיר הוא, שתפוס לשון ראשון, ולבית הלל אינו נזיר.

אמר היא ולחמה מן המעשר יביא כמו שאמר - ולא שאינו יכול להביא מן החולין, אלא שאם רצה מביא מן המעשר, ואם רצה לא יביא.

י"א שאע"פ שאינו מביא לחמה מחיטי מעשר שני (כשאמר היא ולחמה מן המעשר) - מביא מחיטין הלקוחות ממעות מעשר שני, שלמדים תודה משלמים, ושלמים 'שם שם' ממעשר, מה שלמים אין גופן מעשר אף תודה, וחייטין הלקוחות ממעות מע"ש אין גופן מעשר. וי"א שגם מחיטין הלקוחות ממעות מע"ש אינו מביא, כי מה שלמים אין מין מעשר אף תודה.

יום רביעי פרשת חיי-שרה - כ"ב מרחשון תשע"ט

דף פ"ב ע"א

המתפיס מעות מעשר שני לשלמים - לר' אמי לא קנו שלמים, שלא אלים קדושת שלמים לחול על קדושת מעשר שני. ולרבי יוחנן ור"א, לשיטת רבי יהודה שממון הדיוט הוא, חל קדושת שלמים על מעשר. ולרבי מאיר - לר"א לא חל שממון גבוה הוא, ולרבי יוחנן חל כיון

שמעשר קרב שלמים, נתפס עליו קדושת שלמים. הלוקח ממעות מעשר שני חיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאווה - לא יצא העור לחולין. ולא שנתפס עליו קדושת שלמים, אלא שאינו בתורת לצאת העור לחולין, שאין לו קדושה כלל, שנעשה כלוקח שור לחרישה.

המתפיס מעות מעשר שני לשלמים, כשהוא פודן מוסיף עליהם שני חומשין, אחד לקדש ואחד למעשר - ולר"א שלא חל קדושת שלמים על המעשר לרבי מאיר, רבי יהודה היא.

האומר הרי עלי תודה לא יביא אלא מן החולין - שנאמר 'וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר', והלא פסח אין בא אלא מכבשים ועזים, אלא להקיש כל הבא מצאן ובקר לפסח שהוא דבר שבחובה ולא בא אלא מן החולין. לפיכך האומר הרי עלי תודה הרי עלי שלמים, הואיל ובאין חובה לא יביאו אלא מן החולין. ונסכים בכל מקום לא יביאו אלא מן החולין.

דף פ"ב ע"ב

מנין לפסח שלא בא אלא מן החולין: לרבי אליעזר - למדים מפסח מצרים שלא בא אלא מן החולין, אף פסח דורות, ודנין אפשר משאי אפשר. ואין להשיב מה לפסח מצרים שאין טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח, שפסח מדבר יוכיח. ולדבריו של ר"ע שאין דנין אפשר משאי אפשר, פירש ר"א שלמדים מ'ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה' שיהיו כל עבודות של חודש הזה כזה, ואין משיבין על ההיקש. ואע"פ שדבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש, פסח מצרים ופסח דורות בכלל אחד הוא. (ולרבי עקיבא - למדים פסח מחטאת שאינה באה אלא מן החולין, שנאמר בה והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו, משלו ולא משל מעשר. להלן פג.)

יום חמישי פרשת חיי-שרה - כ"ג מרחשון תשע"ט

דף פ"ג ע"א

נאמר בתורה 'את התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים':

'לעולה' - כשם שעולה טעונה כלי לשחיטה, והוא סכין, שנאמר 'וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת', ועולה היה שנאמר 'ויעלהו לעולה תחת בנו', כך כולם צריכים סכין. (אבל מזרק לקבלת הדם נאמר בשלמי ציבור, שנאמר 'ויקח משה חצי הדם וישם באגנות').

'ולמנחה' - מה מנחה אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה, כך כולם אין נאכלין אלא לזכרי כהונה, וללמד על שלמי ציבור שנאכלים לזכרי כהונה. ויש שדרשו כן מ'בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אותו'.

'ולחטאת' - מה חטאת מקדשת בבלוע, אף כל מקדשת בבלוע. ולמדנו כן גם מ'למנחה' מה מנחה מקדשת בבלוע, אף כל מקדשת בבלוע. שממנחה לבד הייתי אומר שרק מנחה מקדשת לפי שהיא רכה, ומחטאת לבד הייתי אומר רק בשר מקדש לפי שהבליעה מחלחלת בו.

ועוד למדנו מ'חטאת' - מה חטאת לא באה אלא מן החולין, שנאמר 'והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו', ולא משל מעשר. וכן ביום, ובידו הימנית, אף כל אינה באה אלא מן החולין ובידו הימנית. ו'ביום' כדי נסבה, שכבר למדנו כל הקדשים מ'ביום צוותו'. וכן בידו הימנית כבר למדנו ממה שנאמר אצבע או כהונה.

'ולאשם' - מה אשם אין שפיר ושליא קדוש בו שהרי זכר הוא, אף כל אין שפיר ושליא קדוש בו, שסובר שוולדות קדשים כשהם נולדים הם קדושים ולא במעי אמן. ודנין אפשר משאי אפשר, שלמדים נקבות מזכרים שאין בהם

ועוד למדנו מ'אשם' - מה אשם עצמותו מותרין לעשות מהם כלים, אף כל עצמותו מותרים.

ז'למלואים' - מה מלואים מה שנותר מהם דינו בשריפה, ואין בעלי חיים במותריהן, שלא הופרשו שנים לאחריות וגם לא אבד אחד מהם. אף כל מותריהן בשריפה, ואין בעלי חיים במותריהם, שאם הפריש שנים לאחריות או שנאבד והפריש אחר ונמצא הראשון, אין השני בשריפה.

ז'לזבח השלמים' - מה שלמים מפגלין את הנסכים ומתפגלים, אף כל מפגלין ומתפגלים.

דף פ"ג ע"ב

רבי עקיבא הדורש שכל הקרבנות באים מן החולין מ'חטאת', דורש מ'זבחת פסח' - למותר פסח שקרב שלמים, שנאמר 'וזבחת פסח... צאן ובקר', והלא פסח בא רק מכבשים ועזים, אלא מותר הפסח יהא לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר דהיינו שלמים.

ונאמרו על כך עוד ב' לימודים: א. 'אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים' - מותר פסח הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים. ב. נאמר בשלמים 'כבש' (ומיותר שהרי עוסק בצאן, ועז נאמר אח"כ) - לרבות הפסח להקרבת אליה. 'אם כבש' - להביא פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים מחמת פסח לכל מצות שלמים, שיטענו סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק. 'ואם עז' - הפסיק הענין ללמד על עז שאינה טעונה אליה.

ג' הלימודים שמותר פסח קרבים שלמים: א. עבר זמנו ושנתו, ב. עבר זמנו ולא שנתו, ג. לא עבר זמנו ולא שנתו. ונצרכו שלשתם: אילו נאמר רק עבר זמנו ושנתו - משום שנדחה לגמרי, משא"כ עברה רק זמנו הרי ראוי לפסח שני, עבר זמנו ולא שנתו - שנדחה מפסח ראשון אבל לא עבר זמנו ולא שנתו שראוי לפסח שני לא היינו יודעים.

הדרן עלך התודה היתה באה

פרק תשיעי - כל קרבנות הציבור

כל מנחות הציבור והיחיד - באים מן הארץ ומחוצה לארץ, מן החדש ומן הישן, חוץ מעומר ושתי הלחם שבאים רק מחדש מן הארץ (ראה עוד להלן).

כל הארצות כשרות למנחות, אך לכתחילה באין מן המזבחר - מכניס וזטחא ראשון לסולת, שנייה להן עפוריים בבקעה.

לתנא דמשנתנו עומר ושתי הלחם כשרים רק מן החדש - אך בברייתא שנינו שבדיעבד כשרות גם מן הישן אלא שחיסר מצוה שנאמר 'ראשית' למצוה. והמקור - בעומר: 'תקריב את מנחת בכוריד' - אפילו מן העלייה. שתי הלחם: 'מומושבתיכם תביאו' - ולא מחוץ לארץ. 'תביאו' - אפילו מן העלייה, והיינו מיתור ו', שגוף התיבה נדרש שכל שאתה מביא ממקום אחר הרי הוא כזה (שלחמי תודה באים עשרון לכל חלה).

נאמר 'חדשה' בשתי הלחם - לר' נתן ור' עקיבא כשרות מן הישן, ו'חדשה' היינו שתהא חדשה לכל המנחות.

יום שישי פרשת חיי-שרה - כ"ד מרחשון תשע"ט

דף פ"ד ע"א

במשנה (פג): ובברייתא שנינו שעומר אין בא אלא מהארץ - אך לר' יוסי ב"ר יהודה בא מחוצה לארץ, שסבר 'מומושבתיכם' - כל מקום שאתם יושבין משמע, וחדש בחו"ל אסור מדאורייתא, ולכן גם העומר כשר משם, וכי תבאו אל הארץ בא ללמד שלא נתחייבו בעומר קודם

שנכנסו לארץ.

שומרי ספיחין בשביעית לצורך העומר נוטלין שכרן מתרומת הלשכה - ואף שנאמר בשביעית 'לאכלה' ולא לשריפה, הרי נאמר בעומר 'לדורותיכם', ואין להביא מתבואה דאשתקד - לר' יוחנן: שנאמר 'כרמל תקריב', וצריך שיהא כרמל בשעת הקרבה. לר' אלעזר: 'ראשית קצירך' ולא סוף קצירך.

'אם תקריב מנחת ביכורים' - במנחת העומר הכתוב מדבר. והמקור שבאה משעורים ולא מחיטים: לר' אליעזר - למדים 'אביב' האמור בעומר מ'אביב' האמור במצרים ('כי השעורה אביב'). לר' עקיבא - א. כשם שיחיד מביא חובה מחיטים (מנחת חוטא) ומשעורים (מנחת סוטה), כך גם ציבור, ואם יבא עומר מחיטים לא תהא מנחת ציבור משעורים. ב. אם העומר מחיטים אין שתי הלחם ביכורים - והוכיחו מכאן כר' אלעזר ותיובתא דר' יוחנן.

דף פ"ד ע"ב

אין מביאין ביכורים חוץ משבעת המינין, ולא מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים - ולעולא אם הביא לא נתקדשו.

שנינו בברייתא: נאמר בשתי הלחם 'קרבן ראשית' - שתהא ראשית לכל המנחות, וכן הוא אומר 'בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם', ונאמר עוד 'חדשה' - אם אינו ענין לחיטין תנהו ענין לחדשה של שעורים. 'וחג שבועות תעשה לך בכורי קציר חטים' - שתהא קודמת לביכורי חטים. 'וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה' - שתהא קודמת לביכורי שעורים. ולא רק שנזרעו אלא גם 'בשדה' - שעלו מאליהן. 'בכורי כל אשר בארצם' - לרבות הגדלים בגג ובחורבה ובעציץ ובספינה. וקודמת גם לנסכים ופירות האילן - שנאמר כאן 'בכורי מעשיך' ונאמר בסוכות 'באספך את מעשיך מן השדה'.

מה שדרשו בברייתא לרבות שתהא קודמת לפירות שגדלו בגג ובחורבה ובעציץ ובספינה - לעולא אין הכוונה לביכורים, שהרי אין קדושים, אלא הכוונה למנחות, ואף שנאמר שם 'כל טהור בביתך יאכל אותו' ומנחות נאכלות רק לזכרי כהונה - לרב משרשיא: הפסוק עוסק בשניהם, 'לך יהיה' - מנחות, 'כל טהור בביתך יאכל אותו' - ביכורים. לרב אשי: הכל במנחות, וסוף הפסוק בלחמי תודה שנאכלים גם לנשי ועבדי הכהנים.

ר' יוחנן אמר כעולא שאם הביא ביכורים ממקומות הגרועים לא קדשו, וריש לקיש חולק שקידש, כמו בקדשים אם הביאם כחוששים.

ר' אלעזר ראה את ר' יוחנן בחלומו ואמר שסימן הוא שיאמר דבר מעולה - ואמר שטעמו של ר' יוחנן הוא מפני שדרש 'מראשית' - ולא כל ראשית, 'מארצך' - ולא כל ארצך, והיינו מיתור ה'מ', שהתיבה עצמה נדרשת - נאמר כאן 'ארץ' ונאמר להלן 'ארץ [חטה ושעורה...]', ללמד שבאים רק משבעת המינים. וריש לקיש 'ארץ' 'מארץ' לא משמע ליה.

בברייתא אחת שנינו: ביכורים שבגג ושבחורבה שבעציץ ושבספינה - מביא וקורא. ובברייתא אחרת: מביא ואינו קורא. מביא וקורא - בגג דמעה, בחורבה עבודה, בעציץ נקוב, בספינה של חרס. אינו קורא - בגג דבית, בחורבה שאינה עבודה, בעציץ שאינו נקוב, בספינה של עץ. ורבי יוחנן שאמר שאין מביא כלל מעציץ וספינה סבר כתנא בברייתא אחרת שאמר כך.

אמר ר' יוחנן וממרא המכשפים למשה במצרים: תבן אתה מכניס לעפריים. השיב להם: אמרי אינשי למתא ירקא ירקא שקול [לעיר שגדל בה הרבה ירק - הבא ירק].